

Rodinný život a strasti manželství

Od února 1850 je Josef Němec povolán na podřízené místo do Liberce. Jelikož tu nejsou české školy, Božena nechává děti učit soukromě. V červnu 1850 umírá Boženin otec. Josef Němec je v říjnu povýšen na komisaře první třídy v Uhrách a je povolán do Miškovce (Miskolc).

V květnu 1851 se Božena vrací do Prahy za synem Jaroslavem, který onemocněl tyfem. Na začátku zimy sama onemocní. K postupující rakovině dělohy se přidává bolestné rozšíření sleziny. Léčí ji mladý doktor **Vilém Dušan Lambl** (1824–1895), přítel tehdy churavého Čejky. Mezi Němcovou a Lamblem vzniká milostné pouto.

Od října 1852 pobývá Božena s dětmi sama v Praze. V květnu odjíždí s Dorou a Jaroslavem za manželem do Balašových Ďarmot. Josef Němec je však v červnu 1853 zbaven místa pro politické postoje v roce 1848, nesmí opustit Ďarmoty a je mu pozastaven plat.

V srpnu 1853 onemocní v Praze tuberkulózou syn Hynek. Doktor Lambl píše Boženě naléhavě list. Jakékoliv dopisy jsou v té době zadržovány policií. Kvůli tomu se Božena o nemoci syna dovídá s velkým zpožděním a přijíždí za ním až v říjnu. Dne 19. října 1853 Hynek na následky tuberkulózy umírá, 21. října je pohřben na pražských Olšanech. Pohřeb je vyšetřován policií jako pokus o národní manifestaci.

Božena zůstává se zbývajícími třemi dětmi v Praze sama. Očekává pomoc přátel, která však nepřichází. Končí přátelství mezi ní a Johanou Rottovou (Karolínou Světlou).

V duševní tísní vyvolané Hynkovou smrtí se jí vybavují vzpomínky na idylické dětství v Ratibořicích. Usedá ke stolu a začíná psát. Netuší, že během poměrně krátké doby vznikne její „kniha knih“, *Babička*.

Začala jsem v tom pracovat po Hynkově smrti, v nejtrappnější době mého života – když mne omrzelo v světě žít. – Utekla jsem do toho osamělého stavení v malém údolíčku, k nohou milé babičky, a když jsem slyšela její rozumná slova,

její písně a pohádky, když tu přede mnou stál její milý obraz, měla jsem za to, že jsem děvče, běhala jsem veselou myslí po lukách, lese a háji, navštívila ty upřímné duše všechny a zapomněla při nich na všechny ostatní svět, se všemi jeho trampotami.

(Z dopisu B. Němcové A. V. Šemberovi (1807–1882), univerzitnímu profesorovi českého jazyka a literatury ve Vídni, z 10. 6. 1855)

Babička s podtitulem **Obrazy venkovského života** vychází tiskem postupně ve čtyřech sešitech od května do srpna 1855 v nakladatelství Jana Jaroslava Pospíšila (1812–1889).

V roce 1854 pokračuje vyšetřování Josefa Němce. V červenci odjíždí bez povolení z Ďarmot, hned je však uvězněn. V srpnu je propuštěn a potrestán zastavením alimentace. Pro Boženu a celou rodinu je to období plné bídy a utrpení. Je uspořádána již několikátá sbírka na podporu Boženy Němcové.

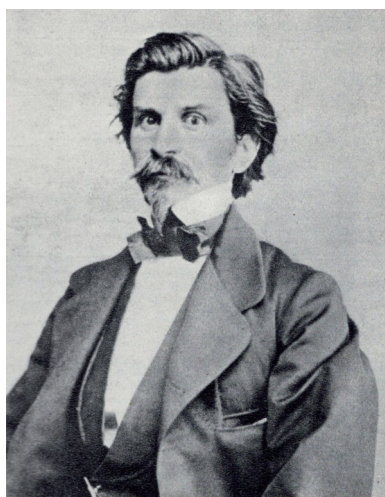
Božena setrvává v milostném vztahu s doktorem Lamblem. Po něm se její novou láskou (do roku 1855) stává medik z okruhu přátel Friče Hanuš Jurenka (1831–1882).

Josef Němec je přidělen k celnímu úřadu ve Villachu (Běláku) v Korutanech. Vyrůstají neshody mezi ním a Boženou. Na konci září 1857 je propuštěn do výslužby s malou penzí. Vrací se do Prahy. Božena vypomáhá jako překladatelka, aby užívala rodinu.

V první polovině roku 1859 žije Němcová v Praze sama. Útěchou jsou jí setkání s cestovatelem **Vojtěchem Náprstkem** (1826–1894), prohlíží jeho sbírky, knihy a materiály z cest.

V říjnu 1859 jede naposledy do České Skalice. Navštěvuje místa svého dětství a mládí, především starou školu a místa spojená se svatbou.

V roce 1860 dochází k další roztržce mezi manželi Němcovými. Po zlepšení finanční situace se manželé Němcovi na čas usmířují. Josef odjíždí k bratrově do Nového Bydžova na zotavení, Božena zůstává v Praze.

Vilém Dušan Lambl, od r. 1851 osobní lékař a přítel Boženy Němcové

Hanuš Jurenka, následovník doktora Lambla v lékařské i osobní rovině

Syn Hynek

Dětská kresba nadaného syna Hynka

Božena Němcová s dětmi, zleva: Jaroslav, Karel, Hynek a Dora, daguerrotypie z r. 1852